

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 27. Franciscus Angulus & Alfonsus Barsena Cordubensem tractum
Apostolicè percurrunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Et baptizati.

lociis Cantantium choros ducentibus adjuncte, secumque civium turbas ad gratulandum trahente: quibus artibus, in comperto est gentem novam ita affectam, ut innumerabilis multitudo partim Christianis instituta præceptis, partim etiam ad Christi religionem traducta fuerit. Quot tum Barbarorum millia baptizata sint, non satis liquet: nam primi illi provinciæ nostræ heroës non æquè sua scribere ac multa pro Christo facere amabant; nec mihi sincerè res scribenti lubitum est incerta pro certis ex vaga fama posteritati transmittere. Certum est, præter ingentem baptizatorum variis linguis utentium numerum, Neophytos omnes aliàs baptizatos, confessione Sacramentali nusquam antea usurpatâ, purgatos, & propè innumeros ad legitimam uxorem ducendam, cum antea plerique Neophyti lege veteri viverent, fuisse inductos. adeò ut Barsena, parcissimus rerum suarum æstimator, miraretur qui tantis laboribus non succumberet.

CAPUT

XXVI.

Alfonso

Barsena

Estecenses

ad Fidem

adducit.

*Multos ba-**pizant.**Apostata**damno**baptizati.**Alfonso**Barsena**tempus ritè**paratur.**Sex mille**Barbaros**et sexcentos**baptizant.*

CAPUT

XXVII.

Francisco

Angulo &

Alfonso

Barsena

Cordubensem

tractum

Apostolicè

percurrunt.

*Quingentos**baptizant.**Item trecentos.*

SECUNDUM id, Episcopus Tucumanensis, Francisco Angulo, Inquisitionis Fidei commissionibus occupato, apud se retento, Alfonso Barsenam cum Joanne Villega laico ad Estecensem urbem remittit. Causa mittendi fuit, ut Indigenas Ethnicos in quinquaginta pagis urbi subcentis ad Fidem Christo dandam sollicitaret, & sacerdotem externum suo nomine Hispanis præficeret. Ex itinere mortales quamplurimos obviis in pagis salutaribus aquis lavit. Esteci, ad expiandos cives, paucos dies commoratus, Ethnicorum vicos, ad quos mittebatur, per abrupta montium, & paludum arundineta, longè abs se invicem disparatos, adiit. Paulò antequam illuc appelleret Barsena, notabili animarum damno, Religiosus quidam Apostata, nescio unde advectus, quamplurimos Ethnicos nullis præceptis ante imbutos sacrilegè, nullo Sacramenti sequuto effectu, baptizaverat; qui interrogati de rebus ad Christi religionem legemque pertinentibus, id modò respondebant, se lotos quidem esse, sed, quòd Hispanæ linguæ rudes essent, quid cum hac lotionem percepissent, cognoscere se nequivisse. Hos Barsena ritè eruditus mèlioribus aquis iterum immerfit. Porro in convertendis ad Christum Estecensibus Indis ita singulos dies partitus fuerat, ut duabus horis antelucanis somnum excutiens, in proxima nemora aut campos longè ab turba se reciperet, Deum oraturus, ut vellet caelestis lumen gentibus impertiri: inde faciebat, sacrificio peracto, verba ad concionem: reliquum matutini temporis spatium catechesi tradendæ cum socio terebat: vespertinis horis, ritè baptizandis Indis, & matrimonio jungendis, expiandisve Neophytis, vacabat; nullâ ferme habitâ corporis ratione. Cæterum quid per abrupta montium, per abdita sylvarum, vel per paludum arundineta, Indos hinc inde vagos indagando, barbaro cibo contentus, omnibus modis cavens ne aliquis Ethnicus sibi elaberetur, passus uterque fuerit, speramus pro dignitate scripta esse in libro vitæ. Novem solidos menses tenuit hic labor, ingenti planè fructu: nam sex millia Barbarorum supra sexcentos suâ manu Barsena baptizavit, multis parium millibus matrimonium incuntibus legitime adfuit: aliarum expiationum iniri numerus non potuit. Quibus rebus perfectis, ambo eò unde venerant, Episcopi vocatu, magnâ omnium ordinum pro re feliciter gesta aggratulatione, rediere.

REUCES, cum Francisco Angulo, ejusdem Episcopi missu, ad Cordubensem tractum eadem ratione procurandum, nullâ ferme datâ respirandi morâ, properavere. Centum leucis abest Corduba, ab sexdecim annis ædificata, ab provinciæ metropoli, unde simul disceserant: quo itinere per immensa nemora tygribus passim habitata confecto, incredibili Hispanorum lætitiâ recepti sunt. Sed ubi personuit Barsenæ tuba Apostolica, nullus fuit, qui non conscientias suas apud advenas sacerdotes deponere vellet. Ex Indis, Hispanorum servitiis in urbe addictis, ob varietatem linguarum erudiri difficilibus, quingenti, & eo numero plures, statim baptismum recepere: per tractum verò Cordubensem excursionem facta, primo mense trecentos Ethnicos ad Christi Fidem, & quadringentos Neophytos ad legitimum matrimonium, socii perduxere. Ulteriora meditantibus nuncius ad-

fertur,

fertur, novorum sociorum supplementum è Brasiliâ adventare, quocirca ad eos excipiendos, falce tantisper in amplissimâ messe relicta, Cordubam redeundum fuit.

ACCEPTIS Tucumanix Episcopi litteris, Josephus Anchieta Brasiliæ provincialis, anno millesimo quingentesimo octogesimo-septimo, socios quinque, Leonardum Arminium Italum reliquis præpositum, Joannem Salonium Valentix in Hispaniâ natum, Thomam Fildium Ibernum, Emmanuelem Ortegam & Graum Lusitanos, selectos planè viros, in subsidium misit, qui aspirantibus ventis vela facientes, ubi ad Argentei fluminis ostium pervenère, arbitantes in tuto jam se esse, ex improvviso pyriticam Anglorum hæreticorum in se involantem perspexere. Capta navi, Hæretici suoptè ingenio in Societatem JESU infesti, socios indignis probris onerant, & ne Fidei Catholicæ facem ad Barbaras nationes transferant in Insulam desertam, fatore notabilem, mactationi destinatos depouunt. Mutatâ deinde sententiâ, rursûm in navim ex malo, ut aiebant, suspendendos recipiunt: aliis interim eorum cistas insolenter explorantibus. In quarum una consecratæ ceræ Agnos magno numero cùm reperissent, mirum quantum in Pontificem Romanum talium rerum consecratorem exarserint, & quantis ludibriorum dehonestamentis sociorum pietatem exagitârunt. Hæreticorum uno, cæterorum impudentissimo, sparsas per navis tabulatum sacras ceras prophanum pede proculcare auso. Non tulit indignationem Emmanuel Ortega, magni vir animi, Josephi Anchieta Brasiliæ Provincialis dudum socius, aususque est, objurgatâ piratarum insolentiâ, hæretici hominis pedem proculcantis pedem utraq; manu præhensum ab sacrilegio avertere, vociferans neutiquam permitturum, vidente se, sacra violari. Sed dum hereticus contra connitendo prophanum pedum è manibus Ortegæ extricat, alliso ad navis oram capite, perstricta cute, sanguinem sibi elicit: quo viso turmatim hæretici in Ortegam involant, nihil repugnantem, impatis prius verberibus, in mare deturbant: deturbatum, diuque cum fluctibus in madida veste colluctantem, & jam navim natationis beneficio prehendentem, eo sine è mari extrahunt, ut duriori morte cum reliquis sociis eum afficiant: & jam consilia de genere necis inferendo agitabant, cùm res accidit memorabilis: nam in illius hominis pede ausi sacram ceram proculcate repente nata pustula pestilens est, quæ postquam proximas partes serpendo invasit, tantis doloribus reliquum corpus affecit, ut abscesso frustra pede ante viginti quatuor horas sacrilegam animam exhalarer: tanto hæreticorum ad manifestum Dei iudicium stupore, ut deinferenda sociis violenta morte abstinerint. Aliquot tamen diebus, versus fretum Magellanicum ductos, durâque fame maceratos, tandem navi sine velis, & sine cætero navigandi instrumento, ad certum pœnè naufragium imponunt: sed velis & remis non egent qui aurâ Sancti Spiritus afflati navigant: cujus aspirante pro ventis Numine, non diu post, portum Boni-aëris feliciter tenuere. Aliud etiam in eo concursu accidit singulare. Secum traxerant socii Cranium unius Virginis ex Divæ Ursulæ comitatu, visâque hereticâ navi, rite violaretur sacrum pignus, eò loci absconderant, quò facile non penetraret scrutatrix hæreticorum impietas (& certum est ab eis non repertum) tamen cùm illud socii educere vellent, nusquam amplius repertum fuit, creditumque divinitus aliò translatum fuisse; Virgine scilicet Anglâ populatium suorum sacrilegia dedignante. Appulsos socios excepit Illustrissimus Dominus Paraquariæ Episcopus, multis rationibus socios urgens, ut, mutato Tucumanix adeundæ consilio, ad Assumptionis urbem se conferrent, ibi linguam Brasiliicam, quam callebant, à Paraquariensi paucis dialectis differentem, usui esse posse: sed socii imperia Majorum causati, per solitudinem centum & viginti leucarum, Cordubam, primam Tucumanix urbem, se contulère. Adventantes Franciscus Angulus & Alfonso Batsena, procuratis Hispanorum liberalitate vestibus, pro loci conditione luculenter exceperunt. Post primos congressus, Leonardus Arminius vir gravis, Theologiæ olim professor, Brasiliæ sociis Præpositus, statim significavit, ægrè ferre se & socios è Brasiliâ Lusitanorum Prævinciâ eò vocatos, quò Peruvia Hispani Patres operas suas extendebant. quare cùm Patre Grao ad Sanctæ

CAPUT

XXVIII.

Socii è
Brasiliâ
missi à Pi-
ratis ve-
nantur & ap-
pellantur.

1587.

Ab hæreticis
capiuntur.In Insulam
desertam
transfertur
& edu-
cuntur.

Vocantur.

Emmanuel
Ortega sa-
crilego re-
ssit.In mare de-
jicitur.

Extrahitur.

Memorabilis
sacrilegii pœ-
na.Socii appel-
lantur.Sacrum cra-
nium dispa-
ret.Socii invi-
tantur ab
Episcopo Pa-
raquariensi.Cordubam
pergunt.